

EDİTÖRDEN / EDITORIAL

Trajedi ve Görkem

İnsan yaşama karşı iki radikal tutum geliştirebilir. Ya hayatı mevcut haliyle kabul eder ya da daha iyiye dönüştürmek ister. Bunun için insanın iki yeteneği devreye girer: Akli ve iradesi. İnsan akli mevcut gerçeği bütün çıplaklığıyla görüp karamsar bir tablo çizmek ve tedbir almak zorundadır. İnsan iradesi ise her zaman daha iyiyi umut eder ve arzular. Umud ve irade/arzu, insanın hayata tutunmasını sağlayan lokomotif güçler. Kur'an'ın 'kesin kararlılar' (*ulu'l-azim*) olarak adlandırdığı peygamberleri farklı kılan bu güçlü iradeleridir. Bu güçlü iradeler, mevcut şartlar ne kadar ağır olursa olsun, her zaman 'başka türlü de mümkündür' ilkesine yapışırlar. Tarihin trajedi ve görkem arasında salınan kaderini trajik olandan kurtarıp görkeme dönüştürme bu kesin kararlı, diğergam ve fedakâr ruhlarla mümkün olmuştur. Hikmetten yoksun bencil ruhların, tarihin kolektif nefsi-i emmâresi gibi çalışıp yarattıkları insan trajedileri onlar sayesinde önlenebilmiştir.

Kur'an, tarihi evirip çeviren iki güç olarak trajediyi ve görkemi karşıt iki kutup olarak anar (Fetih, 26). Trajediyi *hamiyye* kelimesinin karşılığı olarak kullanıyorum. Görkemi de *sekine* kelimesinin karşılığı olarak. *Hamiyye*, içinde bencilliğin, yakıp-yıkıcılığın, ötekileştirmenin, hak-hukuk ihlalinin yuvalandığı bir kelime. Kelimenin kök anlamında, yakıcılık, öfke ve haksız koruma (*himaye*) güdüsü var. Kelime varlığa zorbalıkla yönelen inkârcı sefih ruhları deşifre etmektedir.

Ayette *hamiyye* karşıtı olarak anılan *sekîne* kelimesini de görkem karşılığı olarak alıyorum. Kelime içinde güveni, sükûneti, haklıyı koruma arzusunu, barışı-huzuru, ruh-beden dinginliğini barındırmaktadır. *Hamiyye*, her türlü hak inkârının, bencilliğin ve benmerkezciliğinin, *sekine* ise her türlü hakkı güvenceye alıp korumanın (*takvâ*).

Dünyayı insan trajedisinin sahnelendiği bir mekâna dönüştüren insan bencilliğini ve hikmet yoksunluğunu bir alimimiz vicdanî bir serzenişle şöyle betimlemektedir:

"Bu çağ bilgelikten yoksundur; rahmet bulutlarından yakîn/kesinlik sularının kurumuşluğundan, gafil ve cahil olanların işlediği sayısız günahattan mustariptir. Akılla elde edilen cennetin kapıları insanlara kapandı; her türlü aldatma sevgi kaynaklarını kirlettiği için Cennetin Rabbi'ni idrakten de mahrumlar. Yalanlar uğruna hakikati terk edip, süs ve gösterişin bağımlılarına dönüştüler. Artık mutlaklar diyarında dolaşmıyor, vahyin hakikatlerinin denizlerinde yüzmüyorlar; ebedi sâlih amelleri (*el-bâkiyatu's-sâlihât* (Meryem, 76) geçici olanlar için terk ediyorlar" (Sebzivârî (ö. 1798) *Şerhu'l-Manzûme*).

Yaşamı kuran iki karşıt kutup olarak trajedinin ve görkemin bu deşifresi bizi hayatın şu radikal kanunuyla buluşturur. Kur'an hayatın bu kesin kanununu aynı kesinlikle dile getirir: "İnsanın kaderi, kendi çabasına bağlanmıştır" (İsrâ, 13). Bu beyanıyla ayet insana içinde yokluğa sürüklendiği trajik tarih döngüsünü kırıp, iyiliğin, görkemin, ihtişamın hüküm sürdüğü bir dünyayı var etme eylemliliği çağrısında bulunmaktadır.

Tarihin en trajik anlarına tanıklık ettiğimiz bugünlerde yakıcı-yıkıcı, bozguncu *hamiyyeye* karşı, *sekinenin* galip gelmesi en büyük temennimizdir. Bozgunculuğa ve zorbalığa direnerek insanlık onurunu kurtaran ve görkemli bir yaşam arzusu duyulmazsa, zorbaların hükmünü icra etmeye devam edeceği uyarısını maşeri vicdana ulaştıran insanlara selam olsun.

Bu duygularla KADER'in bu sayısına katkıda bulunan bütün hocalarımıza teşekkür ediyorum. Yazıların size ulaşan haline gelinceye kadar emek veren editörler kurulundaki bütün arkadaşlarıma minnettarım. Sağ olsunlar, var olsunlar.

Bir sonraki sayıda sağlıklı buluşmak üzere...

Prof. Dr. Şaban Ali DÜZGÜN

Editör